

שימוש בשכר של הלוואה

ההצעה הזאת מתאימה למלווים ולווים שהם אנשי אמת, כלומר כאשר תתגשם הנבואה של ישעיה הנביא "ועמך כולם צדיקים...". לא נראה לי שהיום אפשר להשתמש בשיטה זו עבור הלוואות לציבור הרחב. ייתכן ואפשר להשתמש בה עבור הלוואות במשפחה או בקהילה קטנה, כאשר כולם מכירים זה את זה.

נתאר שלש שיטות. בכל השיטות התשלומים הם אחוז של השכר של הלוואה עצמו. השיטות שונות בעניין הצמדת החוב.

(1) הצמדת חוב לשכר של הלוואה -
תשלומים כאחוז של השכר של הלוואה עצמו

ההחזרים והחוב יעלו וירדו ביחס לשכר של הלוואה עצמו, ומספר התשלומים להחזרת החוב נקבע בעת מתן ההלוואה. לדוגמה המלווה נותן הלוואה של 10% מהשכר של הלוואה בתשלום אחד. הלוואה מחזיר שני תשלומים של 5% משכרו למלווה - בין להפסד ובין לרווח למלווה. (דוגמאות מפורטות למטה.)

שאלה: איזה החזר צפוי לבנק בהלוואת כספים לציבור הרחב לפי שיטה זו?

ההחזר הצפוי לבנק הנו כמו עליית השכר הכולל של הציבור הרחב או כמו עליית השכר הממוצע של הציבור הרחב. בארץ, השכר הממוצע עולה בשנה בכ-1.5% מעל מדד המחירים. לכן צפוי ההחזר לבנק של כ-1.5% מעל למדד המחירים.

אם השכר של הלוואה יורד אזי הוא משלם פחות ואם השכר שלו עולה הוא משלם יותר. לפי שיטה זו, הבנק אמור להרוויח מכלל הלווים ולא מכל לווה ולווה בנפרד. ייתכן ששיטה כזאת תקטין את העוני ואת הפער בין עשירים ועניים.

להלן שתי דוגמאות מפורטות.

אנו מניחים:

- (1) ההחזרים והחוב משתנים ביחס לשכר של הלוואה עצמו.
- (2) השכר של הלוואה הוא 10000 ש"ח בזמן שבו הוא מקבל את ההלוואה. ההלוואה היא 10% מהשכר הזה, כלומר 1000 ש"ח.
- (3) הלוואה מחזיר את החוב בשתי תשלומים של 5% של השכר שלו בעת התשלום.

כאן יכול להיות רווח או הפסד.

דוגמה 1:

השכר של הלוואה הוא 5000 ש"ח בזמן התשלום הראשון, ו-20000 ש"ח בזמן התשלום השני. במקרה זה, הוא מחזיר 250 ש"ח (5% מ-5000) בתשלום הראשון, ו-1000 ש"ח בתשלום השני. כאן המלווה מקבל 1250 ש"ח בחזרה ומרוויח.

דוגמה 2:

השכר של הלוואה הוא 5000 ש"ח בזמן התשלום הראשון, ו-5000 ש"ח בזמן התשלום השני. במקרה זה, הוא מחזיר 250 ש"ח בתשלום הראשון ו-250 ש"ח בתשלום השני. כאן המלווה מקבל 500 ש"ח בחזרה ומפסיד.

הערה: לפי השיטה זו, יש בעיה אם שכרו של הלוואה הוא אפס בעת מתן ההלוואה כי זה גורם שהחוב אינו מוגדר (טעות של חילוק באפס). בעיה זו לא קורה עם התשלומים, כי הוגדרו כאחוז מהשכר של הלוואה עצמו.

(2) ללא הצמדת החוב -
תשלומים כאחוז של השכר של הלוואה עצמו

הדוגמאות הבאות יבהירו את כוונתנו. בכל הדוגמאות אנו מניחים:

- (1) אין ריבית.
- (2) המלווה מלווה 1000 ש"ח ללווה בלי הצמדה של החוב.
- (3) הלוואה משלם את החוב בערך ב-2 תשלומים של 500 ש"ח הצמודים לשכר שלו. אם החוב לא יסולק בשני תשלומים, יהיה תשלום נוסף כדי לסלק את החוב.
- (4) השכר של הלוואה הוא 10000 ש"ח בזמן שבו הוא מקבל את ההלוואה, כלומר, ההלוואה היא של 10% מהשכר, וכל תשלום חודשי הוא של 5% מהשכר.

דוגמה 1:

השכר של הלוואה הוא 5000 ש"ח בזמן התשלום הראשון, ו-20000 ש"ח בזמן התשלום השני. במקרה זה, הוא מחזיר 250 ש"ח (5% מ-5000) בתשלום הראשון, ו-750 ש"ח בתשלום השני. שימו לב שהוא אינו משלם 1000 ש"ח (5% מ-20000) בתשלום השני, כי שארית החוב שלו היא רק 750 ש"ח. כך, הוא לווה 1000 ש"ח ומחזיר 1000 ש"ח, אבל גובה ההחזרים אינו ידוע בזמן מתן ההלוואה.

דוגמה 2:

השכר של הלווה הוא 20000 ש"ח בזמן התשלום הראשון, ו-5000 ש"ח בזמן התשלום השני. במקרה זה, הוא מחזיר 1000 ש"ח בתשלום הראשון, ואין החזרים נוספים. שוב, הוא לווה 1000 ש"ח ומחזיר 1000 ש"ח, אבל אין החזר שני.

דוגמה 3:

השכר של הלווה הוא 5000 ש"ח בזמן התשלום הראשון, ו-5000 ש"ח בזמן התשלום השני. במקרה זה, הוא מחזיר 250 ש"ח בתשלום הראשון ו-250 ש"ח בתשלום השני, וכדי לסלק את החוב, הוא משלם תשלום נוסף של 500 ש"ח. שוב, הוא לווה 1000 ש"ח ומחזיר 1000 ש"ח, אבל יש כאן תשלום נוסף כדי לסלק את החוב.

(3) הצמדת החוב לשכר הממוצע -
תשלומים כאחוז של השכר של הלווה עצמו

כמו כן, ניתן להצמיד החוב לשכר הממוצע והתשלומים כאחוז של השכר של הלווה עצמו. מפני שהחוב והתשלומים, משתנים באופנים שונים, זה אומר שתקופת ההחזר ידועה בקירוב בלבד. לא תוצג דוגמה של שיטה זו.

הערה בעניין שלשת האפשרויות האלה

מפני שההחזרים משתנים ביחס לשכר של הלווה, זה נראה ברוח המצוה "לא תהיה לו כנשה..."